

MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Podsekretarz Stanu
Elżbieta Seredyn

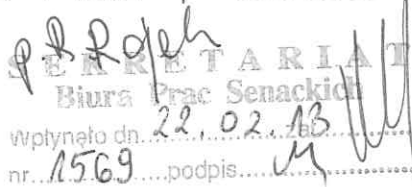
GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 22.02.2013 r.

nr. 850 podpis M. Połcień

Warszawa, dnia 20 lutego 2013 r.

DPS -V- 0702- 7 -1115-JŁ/13

Pani
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 5 lutego 2013 r., znak: BPS/043-26-1011/13 dotyczące oświadczenia złożonego przez Senator Alicję Chybicką w sprawie problemu firm specjalizujących się w opiece nad niepełnosprawnym, funkcjonujących przy ośrodkach pomocy społecznej, wyjaśniam, co następuje:

Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (z wyłączeniem usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi) należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymaga pomocy innych osób. Mogą być przyznane także osobie w rodzinie, która wymaga pomocy innych osób, jednak rodzina, a także wspólnie nie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie są w stanie takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują: zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, sporządzanie posiłków), opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, zapewnianie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są bezpłatne lub odpłatne w części lub w całości. Szczegółowe zasady odpłatności za usługi opiekuńcze ustalają władze gminy, w drodze uchwały. Wysokość opłat uzależniona jest przede wszystkim od dochodu osoby korzystającej z usług opiekuńczych oraz kosztu i liczby godzin świadczonych usług opiekuńczych. W przypadku szczególnej i trudnej sytuacji życiowej świadczeniobiorcy, istnieje możliwość zwolnienia z opłat za usługi. Usługi takie mogą być świadczone przez osoby bez specjalistycznego wykształcenia, odpowiednio przeszkolone do takiej pracy.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, które są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (np. pielęgniarki, opiekunki/opiekunowie z kwalifikacjami zawodowymi, asystenci osób niepełnosprawnych, fizjoterapeuci, psychologowie, pedagodzy, pracownicy socjalni).

Gminy odpowiedzialne za realizację usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób wymagających wsparcia, rzadko realizują to zadanie poprzez zatrudnionych w tym celu pracowników (wg danych statystycznych MPiPS-03 za 2011 rok w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnionych było 5.874 pracowników realizujących usługi opiekuńcze i 987 pracowników realizujących specjalistyczne usługi opiekuńcze). Najczęściej zlecają realizację usług podmiotom niepublicznym (organizacje pozarządowe, podmioty kościelne) na

podstawie art. 25 ustawy o pomocy społecznej lub zakupu usług na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych u podmiotów działalności gospodarczej. Przy wyborze oferty kierują się głównie ceną usługi, a nie jakością usług (np. odpowiednio przygotowana i doświadczona kadra). Niska cena usługi wiąże się najczęściej z bardzo niskimi kwalifikacjami opiekunów. Rynek usług prywatnych rośnie (organizacje pozarządowe i organizacje kościelne działające w ramach swoich zadań statutowych, agencje prywatne - w ramach działalności gospodarczej), gdyż rośnie na nie zapotrzebowanie. Należy podkreślić, że osoby o wyższych dochodach szukają raczej pomocy na wolnym rynku, a nie w pomocy społecznej, z uwagi na stwierdzaną niską jakość usług i ograniczony zakres usług w stosunku do faktycznych potrzeb. Niestety w wielu przypadkach jest to tzw. „szara strefa”.

Obecnie brak jest przepisów dotyczących obowiązywania standardów usług opiekuńczych. Dlatego też gminy zlecając usługę powinny same ten standard określić (zakres usług, sposób wykonania, kwalifikacje osób świadczących usługi, kwestie nadzoru pracowników, w tym obowiązujące procedury dotyczące zastępstwa chorej opiekunki itp.) i jednocześnie kontrolować (choćby wyrywkowo) sposób i jakość wykonania usług bezpośrednio u klienta pomocy społecznej, w szczególności gdy jest to osoba samotna. Osoba korzystająca z usług powinna być też poinformowana komu (chodzi o pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej) może zgłaszać zastrzeżenia w zakresie sposobu i jakości świadczonych usług. Za niedopuszczalne i karygodne jest doprowadzenie do sytuacji, o której napisała Pani Senator.

Jednocześnie wyjaśniam, że prace w zakresie standardu usług w pomocy społecznej zostały rozpoczęte w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. W trybie systemowym realizowany jest projekt *pt. Tworzenie i rozwijanie standardu usług pomocy i integracji społecznej*. Projekt realizowany jest w partnerstwie (instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe), liderem projektu jest Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

Główne działania zapisane w projekcie to wypracowanie standardów usług świadczonych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz modeli działania tych instytucji. Na obecnym etapie realizacji zostały zaakceptowane produkty wypracowane w projekcie tj. standardy usług dla osób starszych, niepełnosprawnych, standard interwencji kryzysowej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, standardy środowiskowej pracy socjalnej, standardy pracy dla rodzin z dziećmi, standardy usług dla osób bezdomnych jak również modele działania instytucji pomocy i integracji społecznej (ośrodek pomocy społecznej, miejski ośrodek pomocy rodzinie, powiatowe centrum pomocy rodzinie oraz centrum integracji społecznej). Rozpoczęto również pilotaże z zakresu wdrażania standardów usług i funkcjonowania instytucji pomocy i integracji społecznej, środowiskowej pracy socjalnej/organizowania społeczności lokalnej oraz gminnego standardu wychodzenia z bezdomności- pilotaże potrwać do listopada 2013 roku.

Wypracowane w ramach projektu standardy, po ich służyć będą przygotowaniu aktu prawnego w formie rozporządzenia ministra ds. zabezpieczenia społecznego w sprawie m.in. standardu usług opiekuńczych. Wyrażam jednak pogląd, że nawet po wejściu w życie takich przepisów niezwykle istotną sprawą będzie nadzór i kontrola sposobu realizacji tego zadania, w szczególności, gdy jest to zadanie zlecone do realizacji innemu podmiotowi lub zakupiona usługa.

Ponadto informuję, że tutaj resort mając na uwadze konieczność profesjonalizacji usług w pomocy społecznej podjął już wcześniej działania w celu wprowadzenia nowych zawodów mających zastosowanie do świadczenia usług w pomocy społecznej.

Od 2002 roku trwa kształcenie w zawodach, które w klasyfikacji zawodów zaliczone zostały do grupy zawodów *Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej*. Oprócz zawodu pracownika socjalnego usługi świadczą dyplomowani: opiekunowie w domach pomocy społecznej (dwuletni cykl kształcenia na poziomie policealnym), asystenci osoby

niepełnosprawnej (roczny cykl kształcenia na poziomie policealnym) i opieunki środowiskowe (roczny cykl kształcenia na poziomie policealnym). Osoby z tymi kwalifikacjami znajdują zatrudnienie najczęściej w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej dziennego i całodobowego pobytu.

W roku szkolnym 2010/2011 rozpoczęto kształcenie w nowym zawodzie - opiekuńczo-osobowy starszej. Jest ono realizowane na poziomie średnim policealnym w dwuletnim cyklu kształcenia. Podstawa programowa dla tego zawodu została opublikowana w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 kwietnia 2011 roku w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach (...), opiekun osoby starszej (...) – Dz. U. Nr 100, poz. 582). W 2012 roku dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego opiekuna osoby starszej uzyskało 17 osób (na 21 które przystąpiło do egzaminu dyplomowego).

Stosunkowo niewielkie zainteresowanie kształceniem w tym zawodzie wynika z faktu możliwości uzyskiwania kwalifikacji do podjęcia pracy opiekuńczej w drodze różnych kursów, po których ukończeniu absolwenci nie otrzymują dyplomu, ale mogą świadczyć usługi w ramach funkcjonującego na dużą skalę rynku usług oferowanych przez prywatne agencje zatrudniające opiekunów/opiekunki.

Po wejściu w życie aktu prawnego w zakresie standardu usług ta sytuacja powinna ulec zmianie.

Z poważaniem

PODSEKRETARZ STANU

SM
Elżbieta Seredyn